

Magdalena Kožená, Sir Simon Rattle & Friends

RECITAL Temporada 2021-2022

Dimecres, 29 de juny de 2022, a les 19h

LXX

We kiss in slow motion.
She turns and heads off
in her small red soldier's coat.

Anne Carson

Amb el suport de

Liceu
Opera
Barcelona

Fitxa artística

Magdalena Kožená, **mezzosoprano**

Sir Simon Rattle, **piano**

Giovanni Guzzo, **violí**

Rahel Rilling, **violí**

Amihai Grosz, **viola**

Dávid Adorján, **violoncel**

Kaspar Zehnder, **flauta**

Christopher Richards, **clarinet**

Consulteu les
biografies
clicant en
el nom

Durada total aproximada: 2 h

Primera part: **40 min**

Pausa: **30 min**

Segona part: **50 min**

Programa

Primera part

Ernest Chausson (1855 1899)

Chanson perpétuelle, op. 37

Igor Stravinsky (1882 – 1971)

Three songs from William Shakespeare

Richard Strauss (1864 1949)

Drei Lieder der Ophelia

Johannes Brahms (1833 – 1897)

Zwei Gesänge, op. 91

Segona part

Johannes Brahms (1833 – 1897)

Fünf Ophelia-Lieder (transcripció d'Aribert Reimann per a veu i quartet de corda)

Maurice Ravel (1875 1937)

Chansons madécasses

Leoš Janáček (1854 – 1928)

Říkadla

Antonín Dvořák (1841 – 1904)

Selecció de melodies gitanes (arranjaments de Duncan Ward)

“Má píseň zas mi láskou zní” (La meva cançó torna a sonar a amor), de l'op. 55

“Široké Rukávy” (La roba zíngara), de l'op. 55

“Mé srdce často v bolesti” (El meu cor sovint pateix...) del cicle *Cyprise*

“Žalo dievča” (Quan la noia segava), de l'op. 73

“Když mne stará matka zpívát ucívala” (Quan la meva vella mare em cantava), de l'op. 55

“Struna nadalena” (Les cordes afinades), de l'op. 55

175

Liceu
Opera
Barcelona

Una Soirée al Liceu

Amb el programa *Soirée*, el director i pianista Simon Rattle debuta al Liceu com a acompanyant de luxe de la mezzosoprano Magdalena Kožená en un viatge pel món del lied amb una fosca temàtica subjacent –un tabú a la societat d'avui– com és el suïcidi. Sí, perquè Kožená interpretarà, per exemple, Ofèlia, l'eterna enamorada del príncep Hamlet que prefereix morir més que no pas continuar sent una moneda de canvi per a la seva família i una dona incompresa i fràgil pel seu promès. Kožená s'acosta a aquesta figura tràgica nascuda de la imaginació de Shakespeare a través de dues estètiques diverses, com són els *Drei Lieder der Ophelia*, op. 67 de Richard Strauss i els *Fünf Ophelia-Lieder* de Johannes Brahms.

Les primeres peces, escrites el 1918, compten amb textos de *Hamlet* i prenen com a inspiració l'escena de la bogeria d'Ofèlia. Les tres cançons de Strauss –que formen part d'un recull de sis peces que comparteixen número d'opus amb tres poemes de Goethe– mostren una noia que plora la mort del pare enmig d'un clima irreal creat pel piano, que després recorda amb nostàlgia el dia de Sant Valentí i acaba amb una mena de panegíric delirant. S'indica que els primers versos de la darrera balada («Sie trugen ihn auf der Bahre bloss») s'han de cantar en to de

lamentació per donar pas a un lleu accent gairebé ballable.

La mirada straussiana comparteix els textos amb la de Brahms, un dels compositors més importants del gènere liederístic romàntic. Escrites el 1873 –i publicades tardanament, el 1935–, les *Cinc cançons d'Ofèlia* esdevenen un petit cicle amb textos extrets de l'obra de Shakespeare en traducció a l'alemany d'August Wilhelm von Schlegel i Ludwig Tieck; són peces breus i senzilles amb una música que va directa al cor, d'accents populars, i que contrasta amb unes paraules dures i que parlen d'un destí tràgic ja escrit. Les obres de Brahms es complementen amb els dos cants del seu opus 91, *Zwei Gesänge*, publicats el 1884 i escrits per a veu de contralt, viola i un piano d'esperit obertament simfònic. Peces sublimes –la primera recorda la gran *Rapsòdia per a contralt*–, mostren el cos d'una gran ària de concert però d'estructura quasi barroca, sobretot la primera, «Gestillte Sehnsucht»,

amb text de Rückert –un *adagio espressivo*–, que aposta per la fórmula del *da capo* i en què, sobre versos carregats de malenconia, el compositor construeix una autèntica joia, complexa i virtuosa, tant per la veu com pels instruments. La segona, una *berceuse* o cançó de bressol espiritual, posa en música un poema de Lope de Vega sobre el Nadal en traducció alemanya que va viure una primera versió el 1864. Les obres s'ofereixen en una transcripció d'Ari- bert Reimann per a veu i quartet de corda.

Sembla que el personatge que està darrere de la cançó que obre el programa, la *Chanson perpétuelle*, op. 37 d'Ernest Chausson, també parla d'una noia que, com Ofèlia, creu trobar la pau pel desamor ofegant-se, suïcidant-se. Escrita el 1898 sobre un poema de Charles Cros, la peça s'ha fet molt coneguda per la seva versió simfònica –avui s'interpretarà amb quartet de corda i piano– i exigeix de la cantant un domini total de l'*arioso* i del *recitativo*, en una mirada a Wagner en la forma, però també a Duparc i Debussy. Plena de motius, el text és esculpit per la veu frase rere frase amb una atmosfera de solitud i dolor, tot cercant una mort purificadora al vuit en què es troba el personatge. Són set minuts d'expressionisme i simbolisme amb una solució conclusiva que parla del moment en què la noia s'endinsa al llac cercant la pau eterna.

El contrast d'aquest programa arriba de bracet d'altres compositors i de textos de caire popular, molts dels quals anònims. D'Igor Stravinsky (1882-1971) se sentiran les seves *Three songs from Shakespeare*, del 1953, una prova de com el compositor fa un biaix cap al serialisme sense oblidar la melodia del seu neoclassicisme característic, i en plena maduresa. Escrites per a mezzosoprano, flauta, clarinet i viola, l'autor s'inspira en el sonet VIII, «Musick to heare», en el personatge d'Ariel de *The tempest* («Full fadom five») i en la comèdia *Love's labour's lost* («When daisies pied»), aquesta darrera amb un text sobre el cucut que també va fer servir Thomas Arne en una popular cançó.

Maurice Ravel (1875-1937), autor de melodies meravelloses, tant simfòniques com cambrístiques, es va nodrir de textos i cultures diverses –*Shéhérazade*, les *Mémoires grecques*, les *Hébraïques*– i avui sentirem les seves *Trois chansons madécasses*, peces plenes d'exotisme concebudes per a

veu, piano, flauta i violoncel, inspirades per poemes que Évariste de Parny va traduir el segle XVIII de textos de l'illa Reunió (Bourbon, en francès), d'un lirisme ja molt romàntic. Construïdes com si fossin una mateixa obra en tres parts, mostren les indicacions *andante quasi allegretto*, *andante*, *lento*, i es van escriure entre el 1925 i el 1926.

L'última part de la vetllada mira cap a la música d'inspiració popular de l'àmbit txec, d'on és Magdalena Kožená. Leoš Janáček (1854-1928) va escriure les seves *Říkadla (Rimes)* inspirant-se en vuit textos infantils apareguts a un diari i que el 1925 musicà per a veu, piano i clarinet, cicle que així s'escoltarà avui, malgrat que més endavant el compositor va acabar ampliant-lo fins a dinou cançons per a cor de cambra i una inusual orquestrina.

Per últim s'han inclòs –en un arranjamet de Duncan Ward– quatre de les set *Gypsy songs, op. 55*, una de les divuit que integren el cicle *Cypřiše (Xiprers)* i una de les quatre del cicle *V národním tónu, op. 73 (En to popular)* d'Antonín Dvořák (1841-1904), un músic fonamental en l'àmbit de la cançó, gènere que el va interessar durant tota la seva carrera tenint com a font d'inspiració no només obres de diferents poetes, sinó també temes populars de Sèrbia, Txèquia, Moldàvia o Grècia. En aquest cas, el seu opus 55 –les *Cigánské melodie*, escrites el 1880 i estrenades a Viena l'any

següent– posa en música poemes en txec recollits per l'escriptor Adolf Heyduk i destinats al tenor alemany Gustav Walter. Els textos no canten a la vida lliure i alegre que els romàntics veien com a pròpia del poble gitano, sinó, ben al contrari, parlen d'un poble mil·lenari perseguit, dolgut, errant i que la societat va convertir en pària. De fet, Pau Casals es va enamorar de la melodia de *Když mne stará matka zpívát ucívala (Quan la meua vella mare em cantava)*, indicada com a *andante con moto*, que evoca el dolor d'aquest poble amb un cant ple de melangia i patetisme. La que pertany al cicle *Cypřiše* («Mé srdce často v bolesti», «El meu cor sovint pateix») va ser escrita el 1865 basant-se en una obra de Gustav Pflieger Moravský, i la del cicle *En to popular* («Žalo dievča, žalo trávu», «Quan la noia segava») el 1886 sobre un poema tradicional eslovac.

Pablo Meléndez-Haddad

Periodista, historiador i crític musical

175

Liceu
Opera
Barcelona